

מאוצר הציטאמות

ונשק זה אמצעי להרוג אנשים, פשוטו כמשמעו. אין לנשק שום תפקיד אחר... אוי ואבוי לאנושות הצריכה לייצר כלי משחית כאלה.

האיש שהגדיר בצורה כה קולעת את ייחודו של הנשק כסחורה אנושית, היה דויד בן-גוריון, כפי שצוטט עליידי הבירגראף הרשמי שלו (ראה ספרים). הוא אמר את הדברים אחרי פרשת אלטלינה, כנגד אנשי חרות. השבוע, בויכוח אחר עם חרות, נאלץ דויד בן-גוריון להגיד דברים שונים לגמרי. "אנחנו קונים מן הגרמנים ואנו מוכרים לגרמנים", אמר. הנשק הפך, אחרי הכל, לסחורה רגילה.

לא היתה זאת הציטטה היחידה שקיבלה השבוע משמעות חדשה. דוגמות אחרות, שניסרו השבוע בחלל המדיני:

● שר החוץ משה שרת בכנסת, ביום ה'9 בינואר, 1952. "הממשלה נשארה אירי תנה בהכרתה כי האחריות להשמדה של המוני ישראל באירופה חלה על כלל האומה הגרמנית... אין הממשלה רואה כל סימני גים משכנעים, כי שנתת ישראל נעקרה מה עם הגרמני..."

● ראש הממשלה ושר החוץ משה שרת בכנסת, ביום ה'16 בנובמבר, 1954: "העולם כולו חייב לזכור מה עוללה גרמניה מזויינת, ולא פעם אחת, לעולם בכלל, מה עוללה במלחמת העולם השנייה ליהודים בפרט... היתה לי הזדמנות להשמיע... אזהרה נגד מגמת זיון גרמניה מחדש."

● החלטת הכנסת באותו יום, לפי הצעת מפא"י: "הכנסת מביעה את חרתה העמוקה נוכח חידוש זיונה של גרמניה המערבית והמזרחית. הכנסת קוראת לאומות העולם לזכור ולא לשכוח את אשר עוללה גרמניה המזויינת לעולם, ובמיוחד לעם היהודי, ולמנוע את סכנת הישנותה של שואה זו. זה היה, כמוכן, לפני שהסתמנה האפשרות כי זיון גרמניה ייעשה, בין השאר, בנושק ישראלי."

משכר

המרגמות נאנחות

"כשבוחים פיות הסטנים, המרגמות נאנחות... (משירי צה"ל). "אם שמעון פרס ימכור פעם את מדינת ישראל", התמרמר השבוע עסקן של אחדות העבודה, "הוא יודיע על כך אגב דיון על תקציב משרדו כפרט בחשבון ההכנסות!" אפשר היה להבין דעה זו, כי כאשר התי פוצצה השבוע פצצת המשלוח הנשק הישראלי "גרמניה", נסתבר כי הוחלט על עיסקה בעלת חשיבות לאומית עקרונית עליונה בדרג אגב, תוך העלמת הדבר מעיני הציבור. כמו בעבר, ניהלה למעשה הממשלה להחמיה נסיכולוגית נגד האזרה, בהתעטפה באיטליה הבלווייה של סודיות בטווגיית.

מה היתה הסודיות שבועיסקה? היא לא היתה חשובה במיוחד, גוימנים. בגרמניה אין צנזורה בטחונות. השקיף הפוליטי — לא להרגיו את הערבים — לא היה מכריע. תרם הם הסודיות הוחתם על העיסקה עליוני ממשלת ישראל, כדי להעלים מעיני הציבור, שאלה, שהיתה עלולה ללגלג לשנים — רי אלה עשתה זאת השבוע.

אילו היה ראש ממשלת ישראל נוהג באותו רחיו בכבוד, היה נוקט עוד לפני שמונה חודשים בדרך ההוגנת היחידה: מעמיד את הבעיה העקרונית בפני הציבור, מעורר ויכוח יסודי, מגיע להכרעה דמוקרטית.

המחליט: שמעון פרס

תחת לנהוג כך, פנה הוא לדרך הרגילה בישראל. הוא סמך על קנוניה של עסקי-מפלגות. גם כאן לא נהג בגילוי לב רב. הענין הו' בא לידיעת הממשלה באופן שהיה מחושב מראש כדי להשיג אישור בהיסח הדעת. השם גרמניה הוכר בדרך אגב, בדצמבר האחרון, תוך דיון על כלל עיסקות הנשק. לפי כל הסימנים, לא שמו הענינים האחרים לב לי אופי העקרוני של הענין. אין זה משחרר אותם מן האחריות לכן שהסכימו להפקיד את כל עיסקות הנשק להכרעת משרד הבטיחות, בהסכמת משרד החוץ. במלים אחרות: הלהכרעת הבלעדית של שמעון פרס, אדם שתוסר האחריות שלו בענינים ציבוריים ידוע.

גם לאחר מכן ציץ הענין כמה פעמים ביישיבות הממשלה עדת החוץ והבטחון. ידעו עליו אנשי מפ"ם ואחדות העבודה, ומאז חר יותר גם אנשי האופוזיציה המדינית. כל העסקנים בקואליציה ובאופוזיציה,

DER SPIEGEL

GENERAL IM WIDERSTREIT. Oberster Soldat ohne Befehlsgewalt: Adolf Heusinger (siehe „Streitkräfte“)

הלקוח *

סטוכן בין סטרוינישק

קיבלו את נימוק הסודיות הכוזבת, נמנעו מלפנות אל הציבור במישרין או בעקיפין. מדוע? טענה השבוע סברה אחת: המפלי גות המתנגדות שמרו את הענין עד לערב הבחירות, התכוננו לפוצצו או. לכן היה בינינו מעוניין לפוצץ את הענין מיד, לגמור את היכוח לפני התחלת מערכת הבחירות ה' פעילה. אך יתכן כי ההסבר הסביר ביותר הוא — כי איש לא היה מוכן לדחום, ובגיינה מן ההפך של הפחדות הכללית.

כך בא הירסוס במקרה. פנים הירשות ב"ראי". הפצצה באה בידיעה של ידיעות אחרונות, מפי כתבו ב' גרמניה, שציטט כתבה שהופיעה בשבועון הגרמני החשוב דר שפיגל. פרט מאלף: ה' ציטוט היה בלתי-נכון, ויבר על מטילי ריומנים, עיוד שלמעשה דובר בכתבה על מרגמות. (בגרמנית צאיאת, מרגמה נקראת "זורקת פגזים" או "זורקת-ריומנים", דבר שלא היה כנראה ידוע לכתב הישראלי.) ה' תוצאה: במשך שבוע שלם התהלכו בעיתור גות הישראלית רומי-ריומנים מיומנים, ה' עיוד שלמעשה היה המדובר בנושק הרבה יותר רציני — מרגמות כבדות ופצצות-הי' דר שפיגל ("הראי") הוא שבועון-חדשות תוקפני ומגלה-שחיתות, המנהל מלחמה נר' שנה נגד מנהלי משרד-הבטחון הגרמני, ונגד החייל מס' 1 של גרמניה החדשה, גנרל אדולף הוינגנר. גם כתבה זו באה, בעיקר להטיל דופי בסדרי הרכש הגרמניים. תוכנה: ביולי אשתקד התכנסו כמה סטרוינישק מפוקפקים בבית-מלון בבון לפגישה עם אלוף-משנה ממשרד-הבטחון הגרמני, דיברו על חימוש חיל-הרגלים הגרמני במרגמות כבדות. הם לא רצו לרכוש את הנשק מ' צרפת, מסיבות שונות. נודע להם כי לפינים יש מרגמות מתאימות. אך הפינים, שכני הרוסים, לא יכלו לחמש צבא אנטי-סובייטי, גם לא באמצעות חברתית בלוכסמבורג.

כאן הופיע יהודי בשם זבלודוביץ' מלודז, לשעבר עיזר במחנה-ריכוז גרמני. איש זה היה מנהל חברת סולתם בחיפה — בית-חרר' שח השייך חציו לחברת-הבטיחות-הלוכסמבורגית של המפעל הפיני, וחציו השני לטול-לבונה. הצבא הגרמני הזמין איסוא את הנשק מ' לוכסמבורג, אך התוצרת היתה המוקדמת. כי התעוררה שאלה של מימון המקדמה, כי רגיל בהזדמנויות כאלה. חברות גרמניות לא קיבלו עליהן את הסיכון. הן חששו, כנראה, שהעיסקה לא תצא לטובל אחריו שתייחד לציבור הישראלי. לכן שיעבדה ממשלת ידע ראל את כספ-חשילומים המגיעים לת פ'

גרמניה כערכות לביצוע העיסקה, ובכך נת' נה גושפנקא ממשלתית לעיסקה הפרטית. העיסקה נחתמה ב' במארס. מיד לאחר מכן פרצו סיכסוכים בין סטרוינישק, ש' היו מעורבים בדבר, על אחווי-התייחד. יתכן כי אחד מהם הביא את החומר לשיפגל. האמלמ' בממשלה. ברגע שהרשו ה' שלטונות את פרסום הידיעה של ידיעות אחרונות, אחרי עיכוב של יומיים, אי-אפשר היה להחזיק עוד את החתול הגרמני בשק. כל מי שהיה מעוניין בדחיה — אם מתוך פחדנות וחוסר-אחריות ואם מתוך שיקולי-בחירות — נאלץ לצאת לרחוב, להכריז במ' פורש על עמדתו. כמעט כל המפלגות הו' פיעו באור מגוחך. בין השאר:

● מפא"י, מפ"ג ציונית מובהקת, נאל-צה להופיע בנוף כנעני קיצוני, המוכן לנתק את הקשר הרגשי בין ישראל ויהודי העולם (הממנים את שלטונה בישראל).

● אחדות-העבודה נאלצה להעמיד פנים כאילו לא ידעה מאומה על כל הענין — בניגוד לפרוטוקול הממשלה, ובניגוד לעוב' דה שציגיה משתתפים בהנהלת מפעל סול' תם (מצד טול-לבונה), וכי אונית אחד מ' קיבוציה הובילה, כנראה, את הנשק.

● מפ"ם, שלא עשתה בשעתו מאומה להביא את הדבר להכרעה ממשלתית, יצאה נגד ההסכם בהיפיות מאוחרת.

● חרות, שידעה על ההסכם במשך שלוי ש' שבועות, חיכתה להופיע הידיעה ה' גרמנית כדי לצאת למאבק.

● טכסיסה של חרות היו ברורים. היא זכ' תה בנושא טוב מלחמת-הבחירות. אך אח' דות-העבודה עמדה במצב קשה יותר. כמו האמלת המנות, לא ידעה אם להיות (במ' שלה) או לא. היא לא רצתה לפרוש, אך גם לא רצתה לחתר על מסימת-בחירות טובה.

● דויד בן-גוריון, ששלט במצב לאורך כל החיות, כשהוא מצייד במרגמות-נייר של פרוטוקולים ממשלתיים וחליפת-מכתבים ש' הוכיחה כי מבחינה פורמלית הוא בסדר, הטיל את כל כובד כוחו נגד אחדות-העבודה, דחק אותה לקיר, העמיד אותה בפני דה, להיסוג ללא כבוד או לנטוש את הממשלה. אחדות-העבודה לא ידעה כיצד ל' צאת מן המיצר מבלי לאבד את הוורה שזכ' תה לו כמנצחת הבחירות ההסתדרותיות.

● הפגז האחרון. הניעם הגדול היה ה' בוחה, שיירה את הפגז האחרון.

● הרמטכ"ל הגרמני אדולף הוינגנר, על שער השבועון דר שפיגל.

לפי כל הסימנים, מחולק הציבור כמעט שווה בשווה בין אומרי הן ואומרי לאה, עם יתרון קל, אולי, לשוללים. אולם רוב השוללים דוגלים בהשקפתם בלהט גדול יי תר מאשר המחייבים — דבר שיתן לתרות יתרון ניכר בבחירות, ואולי יתן לאחדות העבודה כמה אלפי קולות של אוהד-מפא"י, השונאים את גרמניה.

מדיניות

הנחש ובת-חווה

"ונצואלה, ונצואלה, ונצואלה, ונצואלה אין דומה לחו שם נחשי האנקונדה, כשני-עשר וחצי מטר, עט שתי שיניים ארוכות. מתים מזה? תוך שתי דקות!"

השבוע, בבקרה בארץ האמריקאית האכ' זוטיה, פגשה שרת-החוץ הישראלית בנחש שנעץ את שתי שיניו הארוכות בבשרה הפור' ליטי. היא לא מתה מזה, אבל נפגעה קשה. מה גרם לכן ששר-המכרות והנפט של ונצואלה פגע בבתי-חווה, על אף האדיבות הגברית המסורתית של הגוע הלטיני? בני גוד לראנדבו האגדתי בין חתה המקורית והנחש בן-עדן, באה הפעם הפרובוקציה מצד האשה.

השייך והשר. בארצות רבות, היהודים הם מדינה בתוך מדינה. שרי ישראל, הנר' אמים באסיפות-שנור, רגילים לדבר חופשית, גם נגד מדיניות הממשלה של הארץ המא' רחת. השר הנצואלי היה הראשון שהגיב בהריפות מובנת על נוהג מוזר זה.

גרמה לכן מסיבת-עיתונאים, בה מצאה גול' דה מאיר לנכון, משום-מה, לתקוף את ועי' דת-הנפט שהתקיימה לפני שבועות מספר בקאהיר. היתה זאת ועידה בעלת חשיבות היסטורית. כי בפעם הראשונה נעשה ניסיון לאגד יחד את כל יצרני הנפט בעולם, כדי להפעיל במשותף לחץ על חברות-הנפט הגדולות.

הכחנה היתה להעמיד קרטל של יצרנים וארצות-מעבר נגד הקרטל של החברות הגדול' לות, הפועלות לרוב כגוש אחד וצוברות רוחתים אגדתיים על חשבון היצרנים והצר' כנים גם יחד.

גיבור ועידת-הנפט האקאהירית היה שר' הנפט הסעודי הצעיר והמבריק, שייך אל-טאריקי, איש-נפט חנוך-טכסס, אחת הדמויות החשובות ביותר במרחב. פגישתו של אל-טאריקי עם שרה-הנפט של ונצואלה, אחת מארצות-הנפט הגדולות בעולם, הניחה את היסוד לשיתוף-פעולה העשוי לחולל מהפכה בשטח התמלוגים וחלוקת הרווחים.

בגלל סיכסוכה עם רע"ם, לא השתתפה עיראק בוועידה. היה זה פגם רציני, אך לא מכריע. שרה-הנפט הנצואלי חזר הביתה כמ' נצח, קיווה כי הצלחתו תקדם גם את הקא' רציה הפוליטית שלו.

כנות בצבע שוק. גולדה מאיר, שאין לה מושג רב בשטח זה, החינני לעתיד המרחב, החלה מדברת עליו בקלות-דעת הראויה יותר ל... בנות בצבע שוק, ותלבוש' תן קלפיות בונה, מפוזות במחול מניאנה, ב'וינגל בין עצי הקוקוס, כפי שהצטיירו בנות הנצואלה לפזמונאי בצל ירוק. כקעה היא, פסקינית: הועידה היתה חסרת-ערך, בגלל אי-השתתפות עיראק. היא היתה מגוחכת מפני שהתקיימה במצרים, שאינה מעצמת נפט.

המסקנה המתבקשת: שרה-הנפט של הנצור' אלה הוא לא-יצולא, דבריו על הישינו הם חסרי-שחר, גובלים עם הוגאת הציבור החר' נצואלי, מפי אורחת זוה, היתה זאת פגיעה חמורה בטעם הדיפלומטי הטוב — כאילו בא, למשל, שי בורמאי לישראל ואמר במ' סיבת-עיתונאים כי מרדכי בנטוב טיפס.

פמפמנות כרונית. השר לא התממה. הוא כינס מיד את העיתונאים, יצא בהתקפה חסרת-תקינים על גולדה. עיקר דבריו: לגול' דה אין מושג על הדברים שהיא מדברת עליהם, אין לה טאקס דיפלומטי, אין לה כשרון מדיני. מוטב היה, רמו השר, אילו עסקה בארגון אמהות עובדות.

היתה זאת שערוריה בינלאומית. גולדה מיהרה לבראזיל, ממשלת ונצואלה סירסמה הודעה פושרת על הכבוד שהיא רותשת לישראל. אולם אין יועיל הדבר כדי לרפא את מנהיגי ישראל מפשטנותם הכרונית, וללמדם כי אומות אחרות אינן מתחסות לעולם הערבי ביולולל הנהוג במשרד-החוץ הירושלמי, יתכן כי נכישת הנחש הנצואלי תביא ברכה.

● אף שתפוקת הנפט הסצירית עולה בחת' מדה, עשויה להגיע בעתיד הלא-רחוק לסי' שוק חתצרות חטפיות.

● אף שתפוקת הנפט הסצירית עולה בחת' מדה, עשויה להגיע בעתיד הלא-רחוק לסי' שוק חתצרות חטפיות.

● אף שתפוקת הנפט הסצירית עולה בחת' מדה, עשויה להגיע בעתיד הלא-רחוק לסי' שוק חתצרות חטפיות.